

EL LLENGUATGE

...i de l'altre

costat

27/1/1978

Ahir ens referiem al significat especial amb què, en català, es poden usar els mots banda, costat i cantó, els quals concorren amb el substantiu part per a la referència d'un indret com a indicació de direcció. Conseqüència d'aquest significat són les diverses locucions que els més usats d'aquests noms —banda i costat— han originat, les quals solen ultrapassar, tal com s'esdevé sovint amb aquests elements gramaticals, l'estricta camp locatiu: de banda a banda, a banda i banda, de banda (deixar de banda), d'una banda, d'altra banda, al costat de, de costat, del costat de. Efectivament, en frases com L'haurem de deixar de banda, D'una banda encara me n'alegro, Al costat del que va fer ell, això no és res, són ja unes altres nocions les que expressem per mitjà d'aquestes locucions. Notem, d'altra banda, l'expressió els quatre cantons, amb que s'indica una cruïlla de camins.

En relació amb les possibilitats gramaticals d'aquests mots —ara, concretament, de costat— caldria també fer notar que el castellà ha desenvolupat més que no pas el català l'ús adverbial del mot junto. «Iban siempre juntos» equival, certament, a Anaven sempre junts. Però aquest mot, amb el reforç de la preposició «a», forma un conjunt o locució que correspon més aviat a la nostra locució al costat de (o, també, vora de, a la vora de, etc.). No, però, a «junt a», que cal considerar un calc de la forma del castellà. I el sentit, ja no locatiu, sinó gairebé adversatiu —és a dir, amb una certa idea d'oposició— que ha agafat la locució «junto a», en català és normalment expressat per al costat de: Al costat dels qui ho troben molt encertat no falten els qui ho critiquen durament. Als textos de Fabra trobem nombrosos exemples d'aquest ús.

Notem, encara, els nostres recursos específics —propis i característics— amb els mots pertot i arreu, quan cal referir-se a una totalitat de direccions: pertot, arreu, pertot arreu, de pertot, de tot arreu, etc.

ALBERT JANE